

Ambrosius liet zich terstond dopen en werd acht dagen later tot bisschop gewijd.

Ambrosius was een groot kerkvader, maar ook een groot politicus. Hij stierf op 4 april 397 en ligt begraven in de basiliek te Milaan die zijn naam draagt, de Sant' Ambrogio.

De verering van Ambrosius kende zijn hoogtepunt bij de gilden

De gilden hadden strenge regels. Zo moest men elk jaar een gezongen mis ter ere van de H. Ambrosius en de overleden leden van de gilde laten opdragen. Alle leden moesten aanwezig zijn. Afwezigheid, telaar komen of niet ter offerande gaan werd beboet! Het lijkt ons nu allemaal te overtrokken, maar vele mooie gebruiken gaan verloren of zijn straks nauwelijks nog gekend.

Een kapel voor Ambrosius

De imkers uit Lungau in Salzburgerland hebben een kapel gebouwd, gewijd aan de H. Ambrosius. De kapel is ingewijd door aartsbisschop Alois Kothgasser op 14 augustus 2004. Bij de bouw werd niets aan het toeval overgelaten. Men zocht een geschikte plaats waar de aardstralen bijzonder gunstig waren. Het gebouw is vierkantig en het houten plafond is uitgewerkt in zes stroken die samenkomen in een zeshoek.

De dakbedekking is typisch voor de streek en bestaat uit hout. Op het dak staat een Lotharingskruis op een bol. Hierin zitten een rol met de gegevens van de kapel, een reeks munten en een medaille van de Benedictijnen met een spreuk van Ambrosius. Op het altaar staat uiteraard een mooi Ambrosiusbeeld, gesneden door Peter Angermann. Een prestatie die ik onze verenigingen nog niet zie nadoen.

Wat blijft er van die gebruiken over in ons verenigingsleven?

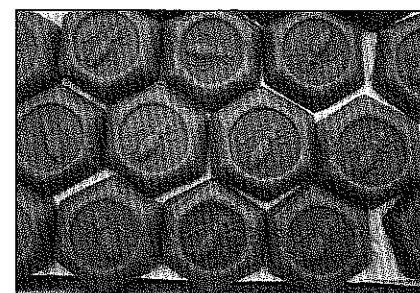
Het feest van de H. Ambrosius wordt nu meestal herleid tot een korte najaarsvergadering die wordt afgesloten met het verorberen van enkele boterkoeken. Een jaar verenigingswerk mag iets plechtiger afgesloten worden: een viering die over een hele dag verloopt, met accenten van traditie, gezelligheid en amusement.

De kerken lopen niet meer vol en dat maakt het misschien interessant om eens een Ambrosiusmis in te schakelen. Regelmatig een andere kerk uitkiezen, zorgt ervoor dat er minder sleet op de formule komt. Er zijn nauwelijks nog jaarmissen, zodat al vlug een gepaste datum gevonden wordt. De priester zorgt ervoor dat de imkers centraal staan in het gebeuren en in zijn homilie betreft hij graag de imkerij. Ook de overleden leden worden niet vergeten en dat waarden de leden. Na de mis wordt de kerk nog eens grondig bekeken, de meeste kerken zijn een oord van kunst en geschiedenis.

Ook voor de niet-imkers in de kerk is het een verrassende gebeurtenis. De vlag van de vereniging vooraan in de kerk, de grote verenigingskaars uit zuivere bijenwas en een bijenkorf bij het altaar, dat zijn allemaal zaken die de aandacht trekken en vele verhalen losmaken.

We kunnen de offerande een extra dimensie geven. Bij het binnenkomen in de kerk is er gelegenheid om

een waspenning te bekomen, bij de offergave kunnen die in een kleine korf gedeponereerd worden. Hier wordt de link gelegd met het verleden toen de pachthoeven een deel van de oogst moesten afdragen en ook bijenwas moesten afleveren. Bijenwas was nodig voor het vervaardigen van kaarsen. De paaskaars diende vervaardigd te zijn uit zuivere maagdelijke bijenwas.

Waspenningen

Bij 'De Vrije Bie' uit Brugge verloopt de Ambrosiusviering reeds tientallen jaren op een dergelijke wijze. De H. Mis wordt regelmatig op een andere plaats gevierd en telkens kan men rekenen op een vlotte medewerking van de priester. Momenteel worden de mooie kerken uit de stad Brugge een beetje ontvlucht om het parkeerprobleem te ontwijken. In 2009 is gekozen voor Meetkerke, een kleine polderparochie met een mooi oud kerkje. Een stukje traditie, nostalgie en wat imkertoerisme zorgen ervoor dat veel imkers dit steunen door hun aanwezigheid, ook zij die niet gelovig zijn.

In aansluiting is er 's middags een feestmaal en een optreden van een muzikale groep. Onbetwistbaar een mooie afsluiter van een werkjaar van de vereniging.

Dat imkers met elkaar in wel en wee verbonden zijn en tevens ook levensgenieters zijn, getuigt de opkomst van ruim negentig mensen vorig jaar.

Het januari-februari-nummer verschijnt rond 15 januari. Het volgende nummer mag begin maart verwacht worden.

WERELD LEERT IMKEREN IN VLAANDEREN

Inge Roman, coördinator cursus 'Beekeeping for Poverty Alleviation'

Het moet een grote aanpassing geweest zijn wanneer de twintig deelnemers aan de cursus 'Beekeeping for Poverty Alleviation' voor de allereerste keer in Europa, in het station van Gent, aankwamen. De ervaren imkers, onderzoekers en beleidsmakers uit verschillende ontwikkelingslanden volgden gedurende vier maanden een intense theoretische en praktische opleiding over het modern imkeren aan de Gentse Universiteit, met de steun van de Belgische overheid via VLIR-UOS (de Vlaamse Universitaire Ontwikkelingssamenwerking). Ook dit jaar was de verscheidenheid groot met mensen uit Centraal- en Oost-Afrika (Ethiopië, Kameroen, Rwanda, Oeganda, Zimbabwe, Kenia, Tanzania), Azië (India, Bangladesh, Filipijnen) en het Zuid-Amerikaanse Colombia. Ondanks het grote leeftijdsverschil (van 24 tot 50 jaar) en het verschil in jobfunctie (van professoren tot jongprofessionelen) vormde zich al snel een hechte band binnen de groep.

Meer informatie over het opleidingsprogramma 'Beekeeping for Poverty Alleviation' kan u vinden op www.scholarships.vliuos.be

Buiten de theoretische biologische vakken konden de deelnemers via hun persoonlijk toegewezen bijenkast een volledig bijenseizoen van dichtbij ervaren. Naast moderne uitrusting werd extra aandacht besteed aan hoe je met eenvoudig materiaal en weinig middelen vele van deze attributen ook in het thuisland kunt namaken. Want hun grote opgave is de meest ideale situatie van België aanpassen aan de situatie in eigen land. Ze konden alleszins veel inspiratie opdoen tijdens de verscheidene bezoeken aan Vlaamse imkers die, net zoals de vele andere leraars en begeleiders, met veel enthousiasme hun professionele ervaring deelden.

Maar de cursus ging veel breder dan het imkeren zelf. Eens de honing geproduceerd, moet ze immers nog gecontroleerd worden en samen met de vele andere mogelijke bijenproducten verkocht kunnen worden. Met talrijke voorbeelden van initiatieven voor ontwikkelingshulp

en met een stevige basis in marketing en economie leerden de studenten de kanalen voor financiering kennen. Ze kregen ook inzicht in hoe ze hun kennis kunnen verspreiden. De deelnemers kregen vanuit het Gentse labo voor Zoofysiologie (Prof. dr. F.J. Jacobs, vakgroep Fysiologie), in samenwerking met het 'Informatiecentrum voor Bijenteelt' en de 'Koninklijke Vlaamse Imkersbond', de Vlaamse imkerwerking mee als voorbeeld.

Elk van de studenten presenteerde op 19 en 27 juni aan de hand van een poster zijn of haar project om met behulp van lokale bijenprojecten de armoede in het thuisland aan te pakken. De toeschouwers maakten kennis met de catastrofale bosbranden in Kameroen als gevolg van honingjacht, maar ontdekten tegelijk vindingrijke oplossingen zoals het gebruik van recuperatiemateriaal om goedkoop bijenteeltmateriaal te maken. Voor de posterprijs kon slechts één van de studenten de beste zijn, maar allen brachten een interessant project aan dat het financieren waard is. Met de opgedane kennis en intensieve training zijn de twintig imkers ondertussen terug naar huis om daar hun strijd tegen armoede verder te zetten.

HONING PUUR NATUUR IN TANZANIA

Chris Simoens

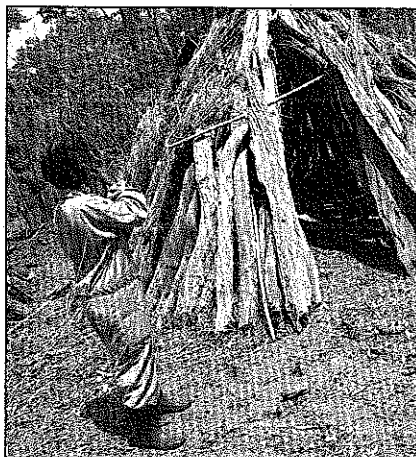
Echte 'biologische' honing is in België nauwelijks mogelijk. Er zijn te veel wegen, te veel vervuiling. In Tanzania lukt het nog wel. Een verslag van een bezoek aan een honingproject van de Belgische ontwikkelingsamenwerking.

Kibondo

Salum Seif is bijenteeltverantwoordelijke in Kibondo, een district in het uiterste westen van Tanzania. Van april tot en met juli 2009 volgde hij de opleiding 'Beekeeping for Poverty Alleviation' aan de universiteit Gent (zie vorige pagina). Hij ontvangt me – september 2009 – in zijn kantoor in het bestuursgebouw van het district. Kibondo heeft geen elektriciteit; het gebouw heeft zijn eigen generatoren. Het arme district is enkel te bereiken langs roodroeste stofferige zandwegen. Veel mensen hebben het er moeilijk om rond te komen. Kan imkerij hen helpen?

Wildreservaat

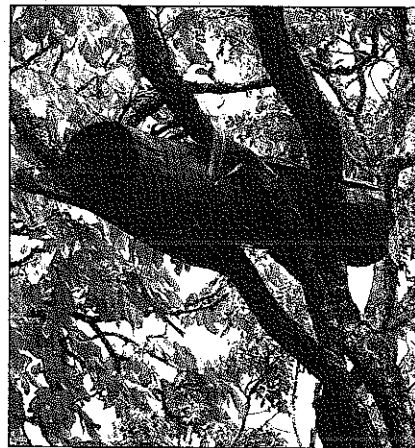
Met de 4x4 rijden we langs een uiterst hobbelige weg het wildreservaat in. Onderweg zien we veel bavianen. Het grote wild: olifanten, antilopen en leeuwen, zit veel verder. Na ruim 30 km zien we de eerste korven in de bomen. Een afstand die de imkers – bepakt en bezakt - te voet of met de fiets

Hier kampeert imkervrouw Gladys tijdens de oogst

moeten afleggen. Waarom zo ver? 'Er zijn hier veel bijen en de dracht is uitstekend. Nu bijvoorbeeld bloeit de *Brachystegia*', zegt Seif. 'De mensen vinden hier ook gemakkelijk water. Tijdens de oogst kamperen ze een maand lang in eenvoudige hutten. Elke imker heeft gemiddeld 100 korven, de oogst neemt behoorlijk wat tijd in beslag.' Als we uit de wagen stappen, schieten de tseetseevliegen op ons af. Een leuke plek om te kamperen!

Hoog in de bomen zien we her en der een lange cilindervormige bijenkorf. 'Op grote hoogte trekken de bijen vlot in de korf', verklaart Seif. 'Het is ook veiliger voor bosbranden en voor dieren zoals schadelijke insecten of olifanten.'

Holle boomstronk gebruikt als bijenwoningstevig vastgesjord

De meeste korven zijn uitgeholde boomstronken. Om het vellen van bomen te vermijden, schakelen de imkers stilaan over op korven geweven uit bamboerepen. Slechts hier en daar zien we een *topbar*-kast. Dit Afrikaanse model van de moderne bijenkast is voor de meesten nog een te dure investering.

Twee topbar-kastjes netjes opgehangen tussen het gebladerte

Oogst

Van de 100 lege korven die de imkers installeren zijn er 70 waarin de bijen – *Apis mellifera adansonii* – spontaan hun intrek nemen. Na een viertal maanden is de lange korf volledig gevuld met honingraat.

'Bij de oogst snijden de imkers alle honingraat weg', vertelt Seif. 'Vroeger gebruikten ze brandende takken om de bijen weg te jagen. Dit leverde gevaar op voor bosbranden, en de rook veranderde de geur van de honing. Dankzij het project gebruiken ze nu berokers, die in het dorp zelf gemaakt worden. Ook hun beschermende kledij wordt door kleermakers van het dorp genaaid. Dit is de filosofie van het project: alles zoveel mogelijk ter plaatse fabriceren, om niet van invoer af te hangen.'

Puur natuur

'Meer puur natuur kan de honing niet zijn,' merkt Seif op. 'Hier zijn helemaal geen chemicaliën: we laten zelfs de tseetseevliegen met rust.' Bovendien is het een echte 'wilde' honing, de bijen krijgen geen

HONING PUUR NATUUR IN TANZANIA

Chris Simoens

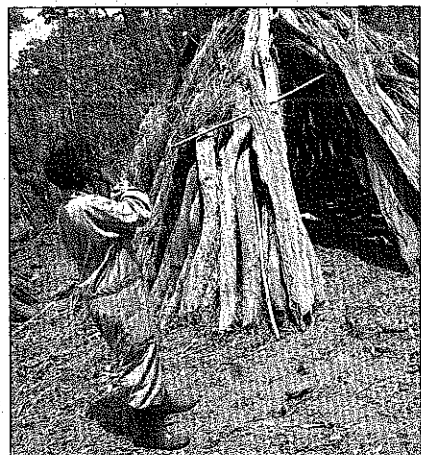
Echte 'biologische' honing is in België nauwelijks mogelijk. Er zijn te veel wegen, te veel vervuiling. In Tanzania lukt het nog wel. Een verslag van een bezoek aan een honingproject van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

Kibondo

Salum Seif is bijenteeltverantwoordelijke in Kibondo, een district in het uiterste westen van Tanzania. Van april tot en met juli 2009 volgde hij de opleiding 'Beekeeping for Poverty Alleviation' aan de universiteit Gent (zie vorige pagina). Hij ontvangt me – september 2009 – in zijn kantoor in het bestuursgebouw van het district. Kibondo heeft geen elektriciteit; het gebouw heeft zijn eigen generatoren. Het arme district is enkel te bereiken langs roodroeste stofferige zandwegen. Veel mensen hebben het er moeilijk om rond te komen. Kan imkerij hen helpen?

Wildreservaat

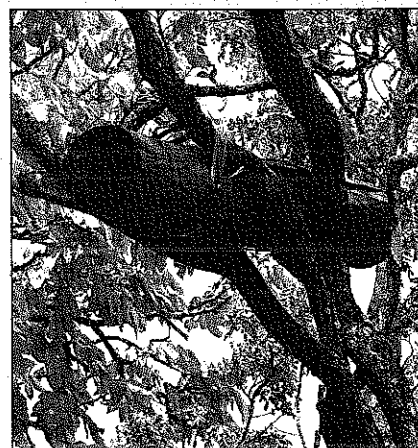
Met de 4x4 rijden we langs een uiterst hobbelige weg het wildreservaat in. Onderweg zien we veel bavianen. Het grote wild: olifanten, antilopen en leeuwen, zit veel verder. Na ruim 30 km zien we de eerste korven in de bomen. Een afstand die de imkers – bepakt en bezakt - te voet of met de fiets

Hier kampeert imkervrouw Gladys tijdens de oogst

moeten afleggen. Waarom zo ver? 'Er zijn hier veel bijen en de dracht is uitstekend. Nu bijvoorbeeld bloeit de *Brachystegia*,' zegt Seif. 'De mensen vinden hier ook gemakkelijk water. Tijdens de oogst kamperen ze een maand lang in eenvoudige hutten. Elke imker heeft gemiddeld 100 korven, de oogst neemt behoorlijk wat tijd in beslag.' Als we uit de wagen stappen, schieten de tseetseevliegen op ons af. Een leuke plek om te kamperen!

Hoog in de bomen zien we her en der een lange cilindervormige bijenkorf. 'Op grote hoogte trekken de bijen vlot in de korf', verklaart Seif. 'Het is ook veiliger voor bosbranden en voor dieren zoals schadelijke insecten of olifanten.'

Holle boomstronk gebruikt als bijenwoningstevig vastgesjord

De meeste korven zijn uitgeholde boomstronken. Om het vellen van bomen te vermijden, schakelen de imkers stilaan over op korven geweven uit bamboerepen. Slechts hier en daar zien we een *topbar*-kast. Dit Afrikaanse model van de moderne bijenkast is voor de meesten nog een te dure investering.

Twee topbar-kastjes netjes opgehangen tussen het gebladerte

Oogst

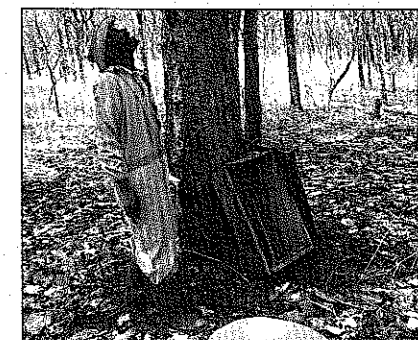
Van de 100 lege korven die de imkers installeren zijn er 70 waarin de bijen – *Apis mellifera adansonii* – spontaan hun intrek nemen. Na een viertal maanden is de lange korf volledig gevuld met honingraat.

'Bij de oogst snijden de imkers alle honingraat weg', vertelt Seif. 'Vroeger gebruikten ze brandende takken om de bijen weg te jagen. Dit leverde gevaar op voor bosbranden, en de rook veranderde de geur van de honing. Dankzij het project gebruiken ze nu berokers, die in het dorp zelf gemaakt worden. Ook hun beschermende kledij wordt door kleermakers van het dorp genaaid. Dit is de filosofie van het project: alles zoveel mogelijk ter plaatse fabriceren, om niet van invoer af te hangen.'

Puur natuur

'Meer puur natuur kan de honing niet zijn,' merkt Seif op. 'Hier zijn helemaal geen chemicaliën: we laten zelfs de tseetseevliegen met rust.' Bovendien is het een echte 'wilde' honing, de bijen krijgen geen

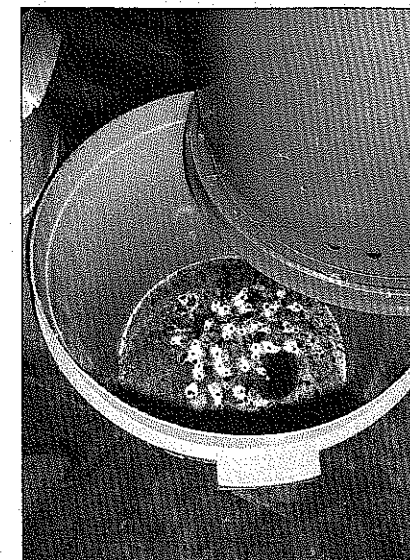
suiker. En ongelooflijk, deze wilde bijen hebben geen enkele last van ziektes, varroa is nog onbekend. Hun enige vijand is de mens. Groot is de ontgoocheling als een imker zijn korf leeg en in stukken op de grond terugvindt. Het reservaat is te groot – 12.000 km²! – om stroperij helemaal te voorkomen.

Hier kwam een stroper langs

Verwerking

Na de oogst volgt de verwerking. Vroeger gebeurde dit nogal slordig, met als resultaat onaantrekkelijke honing. Het project heeft daarom gespecialiseerde 'verwerkers' opgeleid, waaronder enkele vrouwen die geen imker zijn. De middelen zijn heel eenvoudig. Eerst gieten ze de geoogste mengeling van was-met-honing in een grote emmer met 1 cm brede gaten in de bodem. De honing lekt eruit en wordt vervolgens door een fijnmazig net gefilterd.

Honing na de eerste ruwe filtering

Nu is de honing zuiver, klaar om in te potten. 'De plastic honingpotten zijn het enige product dat we moeten invoeren uit een ander district', zegt Seif. 'Vroeger werden hiervoor oude colaflesjes gebruikt, niet direct hygiënisch. Elke imkergroep heeft nu ook een keurig label.'

Niets gaat verloren! De wasbrokken die overblijven na de tweede filtering, worden stevig uitgeperst met een metalen pers. De uitgeperste wasbrokken worden vervolgens met water gewassen. Van de zuivere was maken de verwerkers kaarsen en huidzalven. Het waswater met restanten van honing vergisten ze tot honingwijn.

Imkervrouw Gladys Fanuel demonstreert hoe ze zich beschermt tijdens de honingoogst

Meer inkomen

Net als in België word je ook in Tanzania vaak imker in navolging van je vader en grootvader. Toch zijn er steeds meer 'nieuwelingen', vooral vrouwen. Voorbeelden lokken, vooral als duidelijk wordt dat de imkerij de levensstandaard kan verbeteren. Met het extra inkomen betalen de imkers medicamenten en het schoolgeld voor de kinderen. Sommigen vervangen hun strooien dak door metalen golfplaten. Honing, was en afgeleide producten verkopen is geen probleem. Er is voldoende afzet in het dorp zelf.

Het interessante aan het project is dat de westerse methoden niet opgedrongen worden. Toch hoopt Seif dat stilaan meer imkers overschakelen op de topbar-kast. Nu brengt het reservaat – met twee oogsten per jaar – 90 ton honing op voor 1400 imkers. Met de moderne kast kan dit veel meer worden.

Meer info over de Belgische ontwikkelingssamenwerking of een gratis abonnement op het tijdschrift *Dimensie 3*: www.dgos.be.
Meer info over het project: www.btcctb.org > landen > Tanzania